

Souhlas poškozeného s trestním stíháním

Zpětvzetí již uděleného souhlasu poškozeného s trestním stíháním obviněného pro skutek, v němž byl původně spatřován některý z trestných činů uvedených v § 163 odst. 1 tr. ř., nebrání orgánu činnému v trestním řízení přezkoumat a posoudit, zda s ohledem na probíhající dokazování nemohou jeho výsledky případně odůvodnit změnu právní kvalifikace posuzovaného skutku podle ustanovení o takovém trestném činu, jehož stíhání není podmíněno souhlasem poškozeného. Pokud orgán činný v trestním řízení dospěje k takovému závěru a postupuje podle § 160 odst. 6 tr. ř. (popř. § 190 odst. 2 tr. ř., § 225 odst. 2 tr. ř.), lze pokračovat pro daný skutek v trestním stíhání navzdory zpětvzetí souhlasu poškozeného.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 3 Tdo 1253/2015, ze dne 2.12.2015)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání podaném obviněným M. I., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2015, sp. zn. 9 To 182/2015, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 19 T 184/2014, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání odmítá.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 24. 3. 2015, sp. zn. 19 T 184/2014, byl obviněný M. I. uznán vinným pokusem zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku (tj. zákona č. [40/2009](#) Sb., účinného od 1. 1. 2010 /dále jen „tr. zákoník“) k § 145 odst. 1 tr. zákoníku na skutkovém základě, že „v blíže nezjištěné době, kolem 8. srpna 2014, po předchozích opakovaných slovních konfliktech spojených s opakovanými rozchody a následným usmířováním, opětovně slovně napadl poškozenou V. B., která se v té době nacházela u něho doma V. S., P., načež jí sdělil, že ji odveze vozem domů, kdy při jízdě ze S. na V. Ch. nejdříve na poškozenou křičel a následně ji udeřil pěstí do stehna, když se poškozená snažila bránit tím, že si na stehno dala kabelku, tuto vzal, vystoupil z vozu, následně ji vyhodil do pole a po nastoupení zpět do vozidla pokračoval v jízdě, kdy po odbočení z ulice K L. směrem do ulice K H. následně poškozené řekl, aby si za jízdy vystoupila, přitom otevřel dveře u spolujezdce a začal za jízdy poškozenou vytlačovat z vozidla ven, a to i přes prosby poškozené, aby toho nechal, ji z jedoucího vozidla vystrčil, poškozená vypadla z vozidla a v šoku hlasitě křičela, nato obžalovaný vozidlo zastavil, naštvane vystoupil z vozidla, jelikož poškozená nemohla vstát, tuto postavil na nohy a poté ji požádal, aby na místo přivolala policii, že se bojí, že by jí mohl ublížit i víc, přičemž jednáním obžalovaného byly poškozené způsobeny lehké oděrky na nohou, rukou a zádech, poranění palce u nohy, ze soudně lékařského hlediska však hrozil poškozené vznik i velmi závažných úrazových změn, zejména v oblasti hlavy, a to i při relativně pomalé jízdě vozidla, mohlo dojít k prudkému nárazu hlavy na tvrdou podložku či vystupující tupý předmět, ke zlomeninám skeletu zejména horních končetin či k přímému ohrožení života poškozené a způsobená zranění tak mohla dosáhnout ze soudně lékařského hlediska charakteru těžké újmy na zdraví“. Za to byl obviněný podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání čtyř let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařazen do věznice s dozorem.

O odvolání obviněného proti předmětnému rozsudku rozhodl ve druhém stupni Městský soud v Praze usnesením ze dne 2. 6. 2015, sp. zn. 9 To 182/2015, jímž je podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl. Rozsudek soudu prvního stupně tak nabyl právní moci dne 2. 6. 2015 (§ 139 odst. 1 písm. b) cc/ tr.

ř.).

Usnesení odvolacího soudu i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně napadl obviněný M. I. následně dovoláním, v němž uplatnil důvody uvedené v ustanoveních § 265b odst. 1 písm. e), g) tr. ř.

V odůvodnění tohoto mimořádného opravného prostředku obviněný (dovolatel) předně namítl, že v průběhu trestního řízení došlo ze strany policie a státního zastupitelství k významnému porušení trestního řádu a jeho ústavně zaručených základních práv a svobod. V této souvislosti připomněl, že byl od počátku trestně stíhán pro tři skutky, v nichž policejní orgán spatřoval přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku (skutek ad 1), pokus přečinu ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 146 odst. 1 tr. zákoníku (skutek ad 2) a přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 tr. zákoníku. Stíhání pro všechny tyto přečiny bylo přitom podmíněno původním souhlasem poškozené V. B., která jej ovšem dne 13. 10. 2014 vzala zpět. V ten okamžik mělo být podle názoru dovolatele jeho trestní stíhání zastaveno jako nepřijatelné z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř. K tomu však chybně nedošlo v plném rozsahu, když policejní orgán „překvalifikoval“ skutek ad 2) na pokus zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 145 odst. 1 tr. zákoníku, kde již souhlas poškozeného podle § 163 odst. 1 tr. ř. s trestním stíháním zákon nevyžaduje. Dovolatel pokládá za podstatné, že k uvedené změně právní kvalifikace došlo ve skutečnosti nejdříve dne 14. 10. 2014 a nikoli o den dříve, jak je uvedeno na příslušné listině. Z toho dovozuje, že orgán činný v trestním řízení postupoval úmyslně svévolně a účelově, aby ho mohl nadále vazebně stíhat. Tím je naplněn důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.

V rámci dalšího uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný poukázal na to, že soudy obou stupňů svůj závěr o jeho vině žalovaným skutkem založily pouze na výpovědi poškozené. Ta sice původně uváděla, že jí byla násilím vystrčena z automobilu za jízdy, ovšem v dalším průběhu řízení své tvrzení korigovala v tom smyslu, že „si není zcela jistá, zda v danou chvíli vozidlo jelo, nebo již stálo“. Znaleckým posudkem z oboru dopravy pak bylo prokázáno, že obviněný nemohl tempore criminis jet s vozidlem rychlostí 30 km/h, jak na počátku vypověděla svědkyně, ale maximálně rychlostí 5 km/h. K vysvětlení rozporů v jejích výpovědích dovolatel navrhl v rámci odvolacího řízení její opětovný výslech. Soud druhého stupně však tento důkazní návrh zamítl a nevyčerpal tak všechny dostupné prostředky pro řádné zjištění skutkového stavu věci. Tím znovu porušil právo dovolatele na spravedlivý proces. V další části dovolání obviněný ze svého pohledu podrobně hodnotil závěry znaleckých posudků z oboru dopravy. Z nich podle něj jednoznačně vyplynulo, že poškozenou z automobilu nevystrčil za jízdy, ale v danou chvíli stál na místě. Proto navrhoval vypracování „sjednocujícího posudku“, jímž mělo být postaveno najisto, zda u poškozené skutečně mohlo dojít v důsledku jeho jednání k vzniku těžké újmy na zdraví, či nikoli. Ani k tomuto doplnění dokazování však soudy obou stupňů po jeho výtce nepřistoupily. Skutkový stav tak zjistily zcela nedostatečně. Provedené důkazy navíc hodnotily tendenčně v neprospěch dovolatele, v rozporu se zásadou presumpce nevinny, obsaženou v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Dovolatel je dále přesvědčen, že ani zjištěný skutkový stav věci, jak byl popsán ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, nebylo možno právně posoudit jako pokus zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví pro absenci zákonem požadované formy úmyslného zavinění (tj. alespoň eventuálního úmyslu). V této souvislosti zdůraznil, že pokud bylo vozidlo v okamžiku vystrčení poškozené ven vůbec v pohybu, pak jelo rychlostí maximálně 5 km/h; tj. velmi pomalu. Potom ovšem nemohl být ani srozuměn s tím, že by u ní mohlo dojít k těžké újmě na zdraví. Předvídat se nedala ani zranění lehká, která ostatně poškozená také neutrpěla. Soudy se důkladněji nezabývaly ani zhodnocením otázky společenské škodlivosti jeho jednání, zejména s ohledem na postoj poškozené, která vzala zpět souhlas s jeho trestním stíháním. Uplatnění trestní odpovědnosti v daném případě

nebylo podle dovolatele namístě již s přihlédnutím k principu ultima ratio.

Za nedostatečně odůvodněný dovolatel považuje i výrok o nepodmíněném trestu, který mu byl uložen. Ten je nutno pokládat za nepřiměřeně přísný, jestliže se měl dopustit pouze pokusu trestného činu, kdy jednal v citovém rozrušení, poškozená s odstupem času nechtěla, aby byl dále trestně stíhán, a kromě toho neutrpěla ani lehká zranění. Uložený trest podle názoru dovolatele nebude mít na jeho osobu výchovný účinek a setrvání ve výkonu trestu nepřispěje k jeho nápravě ani k účinnému řešení jeho psychických problémů, na němž začal při pobytu na svobodě dobrovolně spolupracovat s psychologkou; zvláště pak je-li ještě ve věku blízkém věku mladistvých. Dovolatel je přesvědčen, že při zohlednění principů přiměřenosti a proporcionality trestních sankcí podle § 38 tr. zákoníku v jeho případě postačovalo uložení trestu nespojeného s přímým výkonem.

S ohledem na výše rekapitulované námitky uzavřel své dovolání návrhem, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil jak usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2015, sp. zn. 9 To 182/2015, tak i jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 24. 3. 2015, č. j. 19 T 184/2014, a Obvodnímu soudu pro Prahu 5 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Opis dovolání obviněného byl předsedou senátu soudu prvního stupně za podmínek § 265h odst. 2 tr. ř. zaslán dne 4. 9. 2015 k vyjádření nejvyššímu státnímu zástupci. Přípisem doručeným dovolacímu soudu dne 5. 10. 2015 pověřený státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství sdělil, že Nejvyšší státní zastupitelství tohoto oprávnění nevyužívá a k podanému dovolání se věcně vyjadřovat nebude. Vyjádřil pouze souhlas s tím, aby Nejvyšší soud ve věci rozhodl v neveřejném zasedání i pro případ uvedený v ustanovení § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. Na tomto místě je třeba připomenout, že vyjádření nejvyššího státního zástupce k dovolání obviněného či naopak vyjádření obviněného k dovolání nejvyššího státního zástupce není podmínkou pro projednání podaného dovolání.

Obviněný M. I. je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost výroků rozhodnutí soudu, které se ho bezprostředně dotýkají. Dovolání bylo podáno v zákonné dvouměsíční dovolací lhůtě (§ 265e odst. 1 tr. ř.), prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 věta první tr. ř.) a současně splňuje formální a obsahové náležitosti předpokládané v ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) dále zkoumal, zda v předmětné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. ř. Shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., neboť napadá rozhodnutí soudu druhého stupně, kterým bylo pravomocně rozhodnuto ve věci samé, a směřuje proti rozhodnutí, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek (odvolání) obviněného proti rozsudku uvedenému v ustanovení § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., kterým byl uznán vinným a byl mu uložen trest.

Poněvadž dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit, zda konkrétní důvody, o které obviněný dovolání opírá, lze podřadit pod dovolací důvody podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. e), g) tr. ř., na které odkázal. Toto zjištění má zásadní význam z hlediska splnění podmínek pro provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (srov. § 265i odst. 1, odst. 3 tr. ř.).

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. je dán tehdy, kdy proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné. Dopadá tedy na případy, kdy trestní stíhání bylo zahájeno nebo v něm bylo pokračováno, přestože byl dán některý z důvodů nepřípustnosti trestního stíhání taxativně uvedených v § 11 odst. 1 písm. a) až j) tr. ř. nebo v § 11a tr. ř. Předmětný dovolací důvod spočívá tedy v tom, že příslušný orgán činný v trestním řízení - v závislosti na tom,

kdy důvod nepřipustnosti trestního stíhání vyšel najevo - nerozhodl o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 tr. ř., § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř., § 223 odst. 1 tr. ř., § 231 odst. 1 tr. ř., § 257 odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř. ani podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř., ač tak učinit měl. To znamená, že místo rozhodnutí o zastavení trestního stíhání vadně došlo k jinému rozhodnutí, jež je pro obviněného méně příznivé (zejména k odsuzujícímu rozsudku) a které je zároveň rozhodnutím ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 1, odst. 2 tr. ř.

Námitkou, že zpětvzetí souhlasu poškozené V. B. s jeho trestním stíháním bylo důvodem pro jeho okamžité zastavení pro nepřipustnost podle § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř., a to i ohledně skutku označeného v usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání ze dne 1. 9. 2014, č. j. KRPA-335108-14/TČ-2014-001271, pod bodem ad 2), uplatnil dovolatel zvolený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. právně relevantně. Nejvyšší soud však jeho důvodům a argumentaci, jak byly rekapitulovány shora, nepřiznal opodstatnění.

V prvé řadě je třeba připomenout, že obviněný vznesl výše uvedenou námitku opakovaně již v průběhu přípravného řízení, zejména pak v rámci stížnosti podané proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 16. 10. 2014, č. j. 37 Nt 3042/2014-4, jímž byla zamítnuta jeho žádost o propuštění z vazby na svobodu. Městský soud v Praze jako soud druhého stupně se v odůvodnění usnesení o zamítnutí podané stížnosti ze dne 4. 11. 2014, sp. zn. 8 To 486/2014 (č. l. 20 a násl. procesního spisu), otázkou přípustnosti dalšího trestního stíhání obviněného pro skutek ad 2) důsledně zabýval a zodpověděl ji věcně správně (k tomu viz podrobné odůvodnění citovaného rozhodnutí na str. 3 dole až 5). Pokud na ně Obvodní soud pro Prahu 5 následně pro stručnost odkázal na str. 10 shora odůvodnění odsuzujícího rozsudku, nelze mu v tomto směru ničeho vytknout.

Rovněž Nejvyšší soud zastává právní názor, že zpětvzetí již uděleného souhlasu poškozeného s trestním stíháním obviněného pro skutek, v němž byl původně spatřován některý z trestných činů uvedených v § 163 odst. 1 tr. ř., nebrání orgánu činnému v trestním řízení přezkoumat a posoudit, zda s ohledem na probíhající dokazování nemohou jeho výsledky případně odůvodnit změnu právní kvalifikace posuzovaného skutku podle ustanovení o takovém trestném činu, jehož stíhání souhlasem poškozeného podmíněno není. Pokud orgán činný v trestním řízení dospěje k podloženému závěru, že tomu tak je, a vůči obviněnému současně dostojí své povinnosti uvedené v § 160 odst. 6 tr. ř. (popř. § 190 odst. 2 tr. ř., § 225 odst. 2 tr. ř.), lze pro daný skutek v trestním stíhání - navzdory zpětvzetí souhlasu poškozeného - pokračovat.

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. S poukazem na uvedený dovolací důvod se tedy není možné domáhat přezkoumání skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Zjištěný skutkový stav věci, kterým je dovolací soud vázán, je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. To znamená, že dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku a rozveden v jeho odůvodnění, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3 tr. ř., § 263 odst. 6, odst. 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo

obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by (taxativně) velmi úzké vymezení dovolacích důvodů (k tomu viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03).

S ohledem na teoretická východiska rozvedená v předcházejícím odstavci lze dovést, že dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. neodpovídá ta část argumentace obviněného, v jejímž rámci vnesl na výhrady vůči rozsahu dokazování ve věci a vůči způsobu, jakým soudy hodnotily provedené důkazy, zejména pak usvědčující výpověď poškozené z přípravného řízení a závěry znaleckých posudků z odvětví soudního lékařství a z oboru dopravy, vypracovaných MUDr. Ivanem Procházkou, resp. Stanislavem Bartoněm. Dovolatel v podstatě setrval na své obhajobě uplatňované po celé trestní řízení, podle níž poškozenou vypudil z automobilu až poté, co zabrzdil a stál na místě, a nikoli ještě za jízdy; tedy že skutkový děj neproběhl tak, jak je popsáno ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně. Soudy podle přesvědčení dovolatele tuto jeho verzi provedeným dokazováním nevyvrátily a přesto ho - v rozporu se zásadou in dubio pro reo - uznaly vinným. Jinými slovy, obsah provedených důkazů interpretovaly zřetelně v jeho neprospěch, ač takový postup nebyl namístě, resp. není přípustný. V důsledku toho pak měly vycházet z takového skutkového stavu věci, který zcela neodpovídal skutečnosti. Mimo jiné i s existencí shora namítaných pochybení pak dovolatel na základě použitého dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spojoval nesprávné právní posouzení předmětného skutku. Svůj mimořádný opravný prostředek tedy zčásti nezaložil na hmotně právních - byť v dovolání formálně proklamovaných - důvodech, nýbrž na procesním základě (§ 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř.) se primárně domáhal zásadní revize (přehodnocení) skutkových zjištění, ze kterých soudy vycházely při hmotně právním posouzení jeho jednání. Takové námitky - jak bylo zmíněno výše - pod shora uvedený dovolací důvod podřadit nelze.

Nejvyšší soud tento závěr učinil i se zřetelem k názoru opakovaně vyslovenému v judikatuře Ústavního soudu, podle nějž dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nelze vykládat formalisticky a restriktivně a v rámci jeho interpretace je třeba mít vždy na zřeteli především ústavně zaručená základní práva a svobody, tedy i právo na spravedlivý proces; tj. přihlížet i k závažným vadám řízení, které zakládají neústavnost pravomocného rozhodnutí. Těmito vadami je třeba rozumět např. opomenutí důkazu soudem nebo existenci extrémního rozporu mezi skutkovým stavem věci v soudy dovozované podobě a provedenými důkazy (k tomu srov. např. nálezy Ústavního soudu ve věcech sp. zn. I. ÚS 4/04 nebo sp. zn. III. ÚS 84/94 a přiměřeně též usnesení ve věci sp. zn. III. ÚS 3136/09). Takový flagrantní rozpor je ovšem dán jen tehdy, jestliže zásadní skutková zjištění v rozhodnutí zcela chybí vzhledem k absenci příslušných procesně účinných důkazů, popř. zjevně nemají žádnou vazbu na soudem deklarovaný obsah provedeného dokazování, či jsou dokonce zřetelným opakem toho, co bylo skutečným obsahem dokazování. Jestliže jsou vytýkány tyto zásadní procesní vady, je zároveň třeba v konkrétní věci vždy vyhodnotit, zda skutečně měly nebo mohly mít podstatný význam pro konečné hmotně právní posouzení stíhaného jednání (skutku). Za tohoto předpokladu lze (výjimečně) připustit, že i skutkové námitky mohou být způsobitelné vyvolat dovolací přezkum.

Podle názoru Nejvyššího soudu se však o takovou situaci v projednávaném případě nejedná.

Soud prvního stupně se s provedenými důkazy vypořádal jak jednotlivě, tak i ve vzájemných souvislostech. Jejich obsah náležitě vyhodnotil a poté podrobně a přesvědčivě zdůvodnil (§ 125 odst.

1 tr. ř.), jaké skutečnosti vzal ve vztahu k projednávané trestné činnosti za prokázané a proč považoval alternativu skutkového děje předkládanou obviněným, podle níž ve skutečnosti násilně vytlačil poškozenou z vozidla až poté, co úplně zastavil, za jednoznačně vyvrácenou. Jeho úvahy prezentované v odůvodnění odsuzujícího rozsudku (viz na str. 6 dole až 10 shora) nijak principům formální logiky neodporují. Odvolací soud se v rámci svého přezkumu (§ 254 odst. 1 tr. ř.) zabýval v zásadě totožnou skutkovou (procesní) argumentací obviněného jako v nyní projednávaném dovolání. Vůči skutkovým zjištěním soudu prvního stupně neměl žádných výhrad, což rovněž v souladu s požadavky zákona (§ 134 odst. 2 tr. ř.) řádně odůvodnil. I on dostatečně vysvětlil, proč nepřisvědčil obhajobě obviněného, spočívající v popírání či bagatelizaci žalovaného jednání (viz část na str. 6/7 písemného vyhotovení napadeného usnesení). Nejvyšší soud tak nedospěl k závěru, že by byl v projednávaném případě skutkový stav věci zjištěn nezákonným způsobem nebo nedostatečně a že by rozhodnutí soudů obou stupňů byla v tomto ohledu projevem nepřipustné libovůle.

K námitce obviněného stran neúplnosti provedeného dokazování, Nejvyšší soud připomíná, že v § 2 odst. 5 tr. ř. ani v § 2 odst. 6 tr. ř. zákon nestanoví žádná pravidla jak pro míru důkazů potřebných k prokázání určité skutečnosti, tak stanoví relativní váhu určitých druhů či typů důkazů. Soud v každé fázi řízení zvažuje, které důkazy je třeba provést, případně nakolik je nezbytné dosavadní stav dokazování doplnit. S přihlédnutím k obsahu již provedených důkazů tedy posuzuje, nakolik jsou mj. návrhy stran na doplnění dokazování důvodnými (potřebnými) a které mají naopak z hlediska zjišťování skutkového stavu věci jen okrajový, nepodstatný význam. Shromážděné důkazy hodnotí podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Rozhodnutí o rozsahu dokazování spadá do jeho výlučné kompetence. Účelem dokazování v trestním řízení je zjistit skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí (§ 2 odst. 5 tr. ř.). Je pak na úvaze soudu, jakými důkazními prostředky bude objasňovat určitou okolnost, která je pro zjištění skutkového stavu významná. Z hlediska práva na spravedlivý proces je však důležitý právě požadavek náležitého odůvodnění rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 125 odst. 1 tr. ř. a § 134 odst. 2 tr. ř. (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2008, sp. zn. III. ÚS 1285/08, str. 3), který napadená rozhodnutí obou soudů v předmětné trestní věci splňují. Soudy konkrétní důkazní návrhy obviněného neopomenuly. Soud prvního stupně rozvedl důvody, pro které k obhajobou navrhovanému doplnění dokazování nepřistoupil, na str. 6 odůvodnění rozsudku. Odvolací soud pak své podrobné stanovisko k dovolatelem tvrzené nutnosti dalšího dokazování zaujal na str. 5 a 6 odůvodnění svého usnesení.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. uplatnil obviněný právně relevantně námitkami, podle nichž jeho jednání ani v podobě, jak ji zjistily soudy obou stupňů, jednak nevykazuje znaky pokusu zvláště závažného zločinu ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 145 odst. 1 tr. zákoníku pro absenci subjektivní stránky (zde alespoň ve formě nepřímého úmyslu) a jednak nebylo do té míry společensky škodlivé, aby v daném případě bylo nutno přistoupit k uplatnění trestněprávní represe.

Při posuzování jejich opodstatnění dospěl Nejvyšší soud k následujícím závěrům:

V obecné rovině je třeba připomenout, že zvláště závažný zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku spáchá ten, kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví. Pokusu tohoto trestného činu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku se pachatel dopustí jednáním pro společnost nebezpečným, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu těžkého ublížení na zdraví, kdy pachatel jedná v úmyslu tento trestný čin spáchat, avšak k jeho dokonání nedojde. Aby bylo možno pachatele uznat vinným pokusem trestného činu těžkého ublížení na zdraví, musí být bezpečně prokázán úmysl (§ 15 tr. zákoníku) tento trestný čin spáchat. Dovolateli lze v obecné rovině přisvědčit potud, že závěr o úmyslu pachatele způsobit jednáním ukončeným ve stadiu pokusu jinému těžkou újmu na zdraví nelze dovodit toliko ze zjištění, že úmyslně vykonal něco, co takový

těžší následek mohlo způsobit. Naplnění subjektivní stránky pokusu trestného činu podle § 145 tr. zákoníku předpokládá, že úmysl pachatele, ať přímý (§ 15 odst. 1 písm. a/ tr. zákoníku) či nepřímý (§ 15 odst. 1 písm. b/ tr. zákoníku) zároveň směřoval ke způsobení těžké újmy na zdraví.

Tzv. nepřímý úmysl, jímž bylo podle závěru soudů zahrnuto posuzované jednání dovolatele, je charakterizován tím, že pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, a s eventualitou, že se tak stane, byl zároveň srozuměn. Vůle ve formě srozumění tak vyjadřuje aktivní vztah pachatele k způsobenému následku (zde těžké újmy na zdraví jiného). Podle právní nauky >1< pak představová složka úmyslu zahrnuje představu rozhodných skutečností alespoň jako možných, volní složka vůli je vyvolat vlastním jednáním. Vůlí je v tomto smyslu třeba rozumět i srozumění pachatele s následkem, neboť srozumění je vlastně formou chtění. >2< Eventuální úmysl tedy vždy musí obsahovat prvek vůle. V judikatuře se zdůrazňuje, že při zkoumání, zda pachatel jednal v nepřímém úmyslu jinému způsobit těžkou újmu na zdraví, je nutno vycházet z posouzení okolností, za kterých k útoku pachatele došlo, jakým motivem byl veden, co útoku předcházelo, jak byl proveden, jakého nástroje při něm bylo případně použito apod.

Podstatná skutková zjištění, z nichž soudy vycházely při hmotně právním posouzení otázky zavinění, lze stručně reprodukovat tak, že dovolatel dne 8. 8. 2014 během partnerské schůzky nejprve ve svém bydlišti slovně napadl svou přítelkyni V. B. a poté jí sdělil, že ji odveze domů. Jejich slovní rozepře však pokračovala i při jízdě v automobilu a eskalovala v dovolatelově impulzivní reakci, kdy poškozenou nejprve udeřil do stehna, posléze zastavil, vzal její kabelku, kterou měla na klíně, vystoupil z vozu, příruční zavazadlo odhodil do pole a znovu pokračoval v jízdě. Ani předchozí „potrestání“ poškozené ho však zjevně dostatečně neuspokojilo a jeho hněv nijak nezmírnilo. Naopak, své rozčilení následně projevil výzvou, aby si poškozená za jízdy „vystoupila“ z auta, doprovázenou demonstrativním otevřením dveří u spolujezdce, a přestože ho partnerka z důvodných obav o své zdraví prosila, aby jí nejprve zastavil a umožnil jí vůz opustit bezpečně, nebo dalšího hrubého jednání vůči ní zanechal, počal ji z jedoucího vozidla násilím vystrkovat, dokud nevypadla na vozovku. Teprve poté zastavil a sám z vozu vystoupil, vědom si nebezpečnosti svého předchozího počínání, a v obavě z možných následků pro zdraví poškozené, které mohl způsobit, ji šel „zkontrolovat“.

Takto zjištěné skutkové okolnosti závěr soudů o naplnění znaků subjektivní stránky pokusu zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku v jednání dovolatele plně odůvodňují.

Jeho námitka, že při poměrně nízké rychlosti jízdy v řádu několika km/h nemohl při násilném vypuzení poškozené z automobilu předpokládat vznik jakýchkoli úrazových změn na jejím těle, natož pak závažnějších poranění, a v tomto směru nebyla v jeho jednání dána již zmíněná představová složka úmyslu ve vztahu k následku předpokládanému v ustanovení § 145 odst. 1 tr. zákoníku, podle názoru Nejvyššího soudu nemůže obstát. Dovolatel v jejím rámci poněkud tendenčně přirovnal řešenou situaci k postrčení chodce pohybujícího se volnou chůzí, aniž by vzal v úvahu, že reakční možnosti poškozené k účinné koordinaci pádu z (byť pomalu) jedoucího automobilu, z polohy vsedě na vozovku, musely být logicky výrazně nižší. Je obecně známo, že i průměrně intelektově vybavený člověk s elementárními znalostmi v oblasti fyziky si dokáže reálně představit, že násilně vystrčená osoba z jedoucího vozidla může prudce a nekontrolovatelně dopadnout na pozemní komunikaci např. hlavou, tedy navýsost citlivou částí těla, v níž jsou uloženy životně důležité orgány (zejména mozek), k jejichž závažnému až fatálnímu poranění může dojít poměrně snadno. Totéž platí i v případě horních či dolních končetin, které jsou nekoordinovaným pádem na tvrdou podložku vystaveny riziku komplikovaných fraktur, z nichž některé mohou vést i k doživotnímu omezení hybnosti. Skutečnost, že poškozená v daném případě z celé situace vyvázla pouze s četnými oděrkami, rozhodně nezávisela na vůli dovolatele a byla spíše výslednicí šťastné shody okolností.

K námitce obviněného, že soudy se při svém rozhodování odklonily od zásady „ultima ratio“, podle níž má být trestněprávní řešení krajním prostředkem ochrany celospolečenských hodnot, Nejvyšší soud zdůrazňuje, že dovození toho, zda jde o čin, který by pro nedostatek škodlivosti neměl být považován za trestný, přichází v úvahu pouze výjimečně v těch případech, ve kterých posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá ani nejlehčím, běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Pouze tehdy lze uplatňovat odpovědnost pachatele podle jiné právní normy (např. zákona o přestupcích). Jednání dovolatele, jímž beze zbytku naplnil všechny zákonné znaky pokusu zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví, však výše uvedený rámec jednoznačně přesáhlo. Poukazovaná změna postoje poškozené k jeho trestnímu stíhání ještě v průběhu přípravného řízení na společenské škodlivosti jeho činu ničeho neubírá. Užití trestního práva jako prostředku ultima ratio bylo v daném případě zcela namístě.

Výtky dovolatele směřující proti tvrdosti (nepřiměřenosti) uloženého trestu odnětí svobody dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obsahově neodpovídají. Za jiné nesprávné hmotně právní posouzení ve smyslu citovaného důvodu dovolání je možno - pokud jde o výrok o trestu - považovat jen pochybení soudu v právním závěru o tom, zda měl či neměl být uložen souhrnný nebo úhrnný trest, popř. společný trest za pokračování v trestném činu apod. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 37 až § 39 tr. zákoníku či v § 41 tr. zákoníku a § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeně přísného nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím žádného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (k tomu srov. v judikatuře přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2002, sp. zn. 11 Tdo 530/2002, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 22/2003 Rt.). Opačný výklad by neznamenal nic jiného, než akceptovat dovolací důvod spočívající v „jiném nesprávném právním posouzení“ též ve vztahu k projevu soudcovské individualizace trestu v konkrétním případě i při obecné přípustnosti (zákonnosti) postupu, jehož soud v daném případě použil. To by ovšem bylo v evidentním rozporu s charakterem dovolání jako mimořádného opravného prostředku, jehož účelem je náprava jen těch nejzávažnějších, zákonem taxativně vymezených vad pravomocných rozhodnutí ve věci samé.

Pouze pro úplnost lze dodat, že k výroku o trestu se vztahuje především dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., který spočívá v tom, že obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Ani takovou vadou však výrok o trestu odnětí svobody z rozsudku soudu prvního stupně v projednávané trestní věci netrpí (viz ustanovení § 145 odst. 1 tr. zákoníku ve spojení s § 21 odst. 2 tr. zákoníku).

Protože dovolání obviněného M. I. bylo opřeno dílem o námitky, které nejsou podřaditelné pod žádný z důvodů dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) - k) tr. ř., a v jeho podle § 265b odst. 1 písm. g), e) tr. ř. relevantně uplatněných částech mu nebylo možno přiznat opodstatnění, Nejvyšší soud je výrokem podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)

- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)